

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

BRNO 1973

SÍDLIŠTNÍ NÁLEZ HORÁKOVSKÉ KULTURY Z DOLNÍCH KOUNIC

(okr. Brno-venkov)

JINDRA NEKVASIL, AÚ ČSAV Brno

(Tab. 17)

Na jaře 1972 byla na pozemku Milady Střeštkové, p. č. 3799, kopána studna a přitom byl porušen pravěký objekt. Členům vlastivědného kroužku z Dolních Kounic, Emilu Řiháčkovi a Pavlu Zbořilovi, se podařilo zachránit z vykopané hlíny část nálezů, které pak předali Archeologickému ústavu v Brně k posouzení.

Naleziště se rozkládá jihovýchodně od Dolních Kounic po levém břehu řeky Jihlavy v trati Stráně. V těchto místech jsou postaveny domky již na počátku svahu, zdvíhajícího se nad řekou k severovýchodu; naproti, na druhém břehu stojí zámek. Studna byla vykopána asi 8' m od břehu řeky. Vše nasvědčuje tomu, že tu byla zachycena sídlištní jáma. Stěpy se našly, podle objevitelů, v neobvyklé hloubce 6 m pod povrchem, a to v hlíně, prostoupené černým popelem a uhlíky. Pravděpodobně tu byla hlubší jáma, která byla převrstvena náplavami ze svahu nad nalezištěm. Také složení nálezů svědčí pro sídlištní nálezy; byly tu stěpy převážně z hrncovitých nádob, kusy ma-zanice, zlomky zvířecích kostí a kus opracovaného jeleního parohu.

Keramika zařazuje nálezy jednoznačně do horákovské kultury. Nejvýraznější je kus šálku s nízkou výdutí, šikmě zvlněnou žlábkou; na vnitřní straně nese stopy vleštované výzdoby. Takto modelované šálky jsou typické pro začátek pozdního období horákovské kultury,¹ kde představují vývoj obyčejných šálků a misek již ovlivněných tvary šálků a misek s vykrajovaným či zubatým přechodem hrdla do spodní části.² Jak se zdá, pod tímto vlivem ožívuje u šálků zvyk zdobení výdutí žlábkou v nové podobě (př. Těšetice, obj. 10).³ Z několika stěpů se podařilo rekonstruovat i velkou hrncovitou nádobu s prohnutým hrdlem plynule přecházejícím do baňaté výdutě, která přechází do nožkovitě prohnuté spodní části. Nádoba byla vyzdobena nepravidelnými pupíky posazenými pod hrdlem. Náleží do okruhu velkých hrnců, které se běžně vyskytují na horákovských sídlištech a bývají většinou zdobeny prstovými lištami nad výdutí (Těšetice, Střelice).⁴ Vzhledem k tomu, že tyto nádoby mají silně variabilní profilaci, není možné jejich přesné zařazení, avšak nožkovitá modelace spodní části naznačuje zařazení do pozdního stupně.⁵ Ostatní stěpy takového datování nevylučují, nejsou však již topologicky výrazné, jako stěpy z mís se zataženým okrajem, stěp ze šálku s masivním uchem a další stěpy z hrncovitých nádob, buď podobných rekonstruovanému hrnci, nebo o něco menších.

Zvířecí kosti byly určeny dr. Zd. Kratochvílem z AÚ Brno takto: spodní čelist tura nebo jelena, kus čelisti tura a pravá stehenní kost z bobra. Na kusech spálené hlíny jsou uchovány otisky stébel a zrn a otisky prutů.

Poznámky:

¹ V. Podborský, V. Vildomec, *Pravěk Znojemska* (1972), 116.

² V. Podborský, *Jihomoravská halštatská sídliště I*, SPFFBU E15 1970, 92, obr. 26: 2,3, 31: 35.

³ V. Podborský, *Die Hallstatsiedlung in Těšetice* (1965), 12, Taf. III: 21; XII: 2.

⁴ V. Podborský, *Jihomoravská sídliště I*, SPFFBU E15, tab. VII: 11; XIV: 10.

⁵ V. Podborský, *tamtéž*, 94, tab. X: 3; *Sbírka Fr. Vildomece Boskovštejn č. 2*.

Siedlungs- und der Horákov-er Kultur aus Dölni Kounice (Bez. Brno-venkov). Im Frühjahr 1972 erfasste man am linken Ufer des Flusses Jihlava in Dölni Kounice ein Siedlungsobjekt beim Brunnen-aushub. Aus der ausgegrabenen Erde konnten Gefäß-scherben, Tierknochen, Lehmbe-wurfstücke und ein bearbeitetes Geweih geborgen werden. Die Keramik datiert den Fund in den Beginn des späten Zeitabschnittes der Horákov-er Kultur.¹⁻⁵

HALŠTATSKÁ A LATÉNSKÁ NALEZIŠTĚ V POLICI U JEMNICE

(okr. Třebíč)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AÚ ČSAV Brno

(Tab. 18-20)

Pečlivé sběratelské práci Lud. Meduny, který již léta systematicky sleduje a soustřeďuje nálezy, objevující se po hluboké orbě, melioračních aj. pracích, lze děkovat za stále hlubší poznání nejstarších dějin shora uvedené lokality i jejího širšího okolí.¹ Výsledky jeho činnosti v posledních dvou

letech dokládají nálezy, které v terénu vytvářejí souhrně širší region. Které z níže uvedených poloh na sebe navazují nebo přímo spolu souvisejí, může ukázat pouze výzkum; uvádíme je proto tak, jak byly L. Medunou nalezeny a označeny.

„Nad novým rybníkem Belka“ získal fragmenty stěn z hřebenovaných, rozměrných zásobnicových nádob z tuhového materiálu. V trati „na Belkách“ nalezl obdobné zlomky, dále části stěn z menších hřebenovaných tuhových situl aj. Pozoruhodným a unikátním nálezem z této trati je drobný okrajový zlomek terry sigillaty. Z trati „Pastviště“ náleží k laténskému inventáři zlomky esovitých misek, nádob, okrajových částí a stěn hřebenovaných situl z tuhového materiálu. Halštatská keramika je reprezentována okrajovými partiemi i zlomky stěn, zdobenými prstovanou páskou, fragmenty jemnějšího zboží atd. Nálezy z trati, označené jako „Pastviště 1 a 2 P.“ doplňují obraz laténského osídlení o tvary misek s esovitými i zataženými okraji, tenkostěnné situlky s horizontálně vhlazovanými pásy, přetínajícími hřebenování, fragmenty velkých hřebenovaných situl, kolečka ze střepů ap. Pro kulturní zařazení do užšího okruhu je významná keramika se silnou příměsí svoru; na jednom fragmentu se vyskytl nátěr okraje černou smolou atd. Z trati „Horní Osek“ lze uvést z halštatského sídlištního materiálu zlomky misek se zataženými okraji, stěny situl zdobené prstovanou páskou a zhotovené z tuhového materiálu, přeslen hruškovitého tvaru, mazanici ap.

K halštatským nálezům lze poznamenat, že se objevují při nových výzkumech¹ spolu s laténskou keramikou. Keramiku se silnou příměsí svoru, charakteristickou pro jihozápadní část Moravy, nacházíme spolu s pozdnělaténskou malovanou keramikou ve Střelcích,² keramikou s okraji opatřenými černým smolným nátěrem, jako je tomu v našem případě, aj. mladými prvky.

Do těchto dvou úseků lze rámcově shora uvedený získaný materiál chronologicky zařadit.

P o z n á m k y :

¹ L. Meduna, Archeologické nálezy z povodí Želetavky a Bihanky na západní Moravě, Sborník II. Fr. Vildomcovi k pětadesátinám, ČSAV Brno 1963, 79–82.

² K. Ludikovský, Zprávy o výzkumech v Sakvicích (PV 1971, Brno 1972, 69) a Bulharech (v tomto svazku).

³ Vl. Podborský — V. Vildomec, Pravěk Znojemska, Brno 1972, tab. B.

Hallstatt- und latènezeitliche Fundorte in Police bei Jemnice (Bez. Třebíč). Durch eine sorgfältige Sammeltätigkeit von L. Meduna hat man viele neue Belege von der prähistorischen Besiedlung der Lokalität und ihrer breiteren Umgebung gewonnen. Wir führen die Ergebnisse der letzten zwei Jahre in der Reihenfolge an, so wie sie gewonnen und verzeichnet wurden.

„Nad novým rybníkem Belka“ gewann er Wandbruchstücke von Vorratsgefäßen aus Graphitton. In der Flur „Na Belkách“ fand er ähnliche Bruchstücke, Wandteile von kleineren Situlen u. ä. Ein unikater Fund von derselben Flur ist das Fragment einer Terra sigillata. Aus der Flur „Pastviště“ gehören zum latènezeitlichen Inventar Bruchstücke von Schüsseln, Gefäßen, usw. Die Funde, welche als „Pastviště 1 und 2 P“ bezeichnet sind, ergänzen das Bild der latènezeitlichen Besiedlung. Für die kulturelle Einreihung in den engeren Umkreis ist die Keramik mit einer starken Glimmerbeimengung bedeutend; auf einem Fragment kam ein Anstrich des Randes mit schwarzem Pech vor usw. Aus der Flur „Horní Osek“ können aus der hallstattzeitlichen Siedlung Schlüsselbruchstücke, Situlenwände aus Graphitton u. ä. angeführt werden.

Zu den hallstattzeitlichen Funden kann bemerkt werden, dass einige von den angeführten Elementen bei neuen Grabungen² gemeinsam mit latènezeitlicher, Drehscheibe Keramik erscheinen. Die Keramik mit einer starken Glimmerbeimengung, welche für den südwestlichen Tell Mährens charakteristisch ist, findet man mit der spätlatènezeitlichen bemalten Keramik in Střelce,³ mit der Keramik, deren Ränder mit schwarzem Pechanstrich versehen sind, wie dies bei unserem Beispiel der Fall ist und mit anderen jungen Elementen zusammen.

In diese Zeitspanne — oder besser — in diese zwei Abschnitte, kann rahmenhaft das angeführte Material chronologisch gegliedert werden.

HALŠTATSKÝ SÍDELNÍ OBJEKT V PÍSKOVNĚ V BULHARECH (okr. Břeclav)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AŮ ČSAV BRNO
(Tab. 21–22)

Rozšiřováním těžebních ploch pískovny, nacházející se po levé straně silnice Milovice—Bulhary, byly po sejmutí ornice vrstvy buldozerem zachyceny mezi pravěkými (viz též zprávu J. Říhov-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

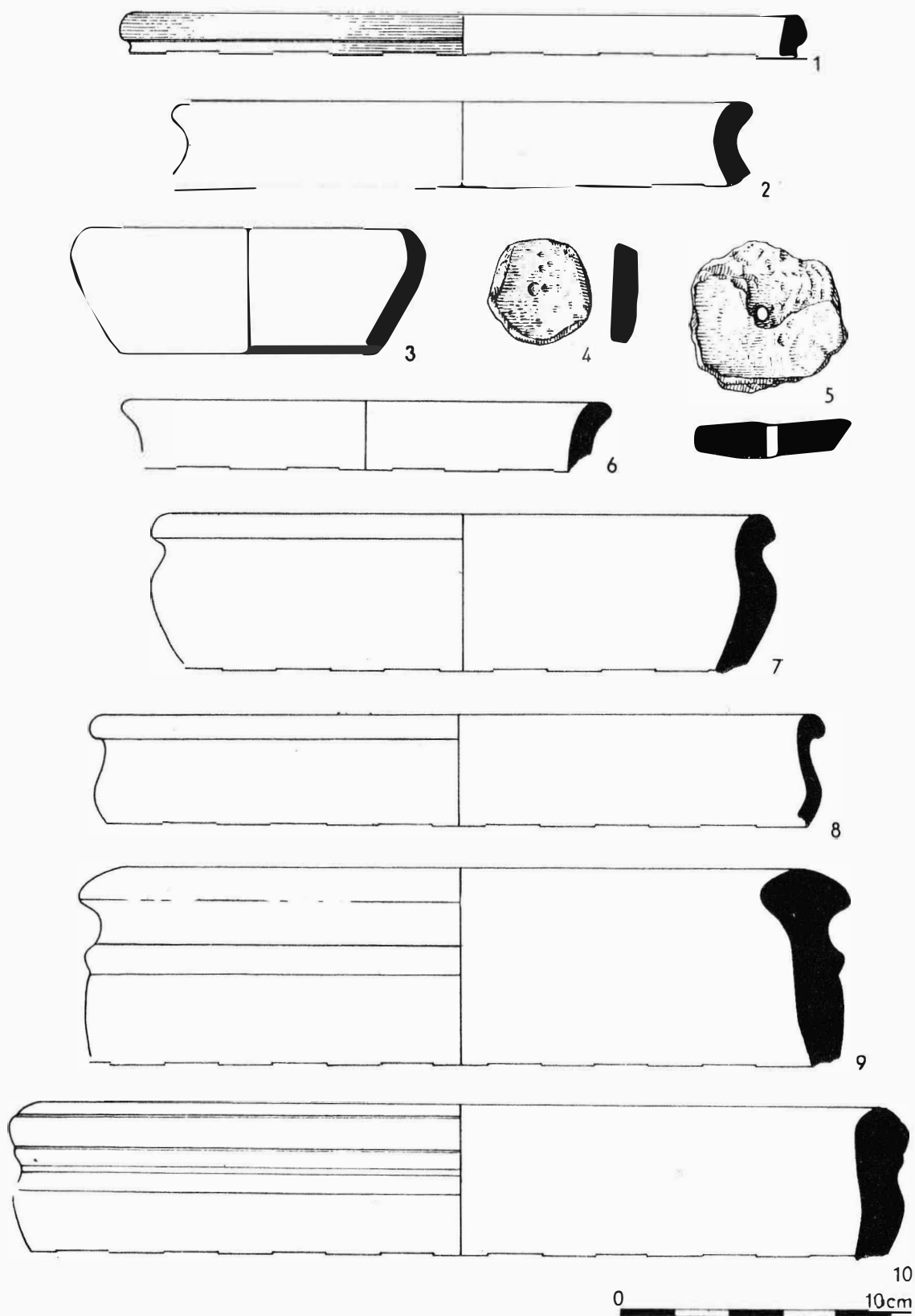
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, A. Životská

Na titulní obálce: laténská spona z Rajhradu

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

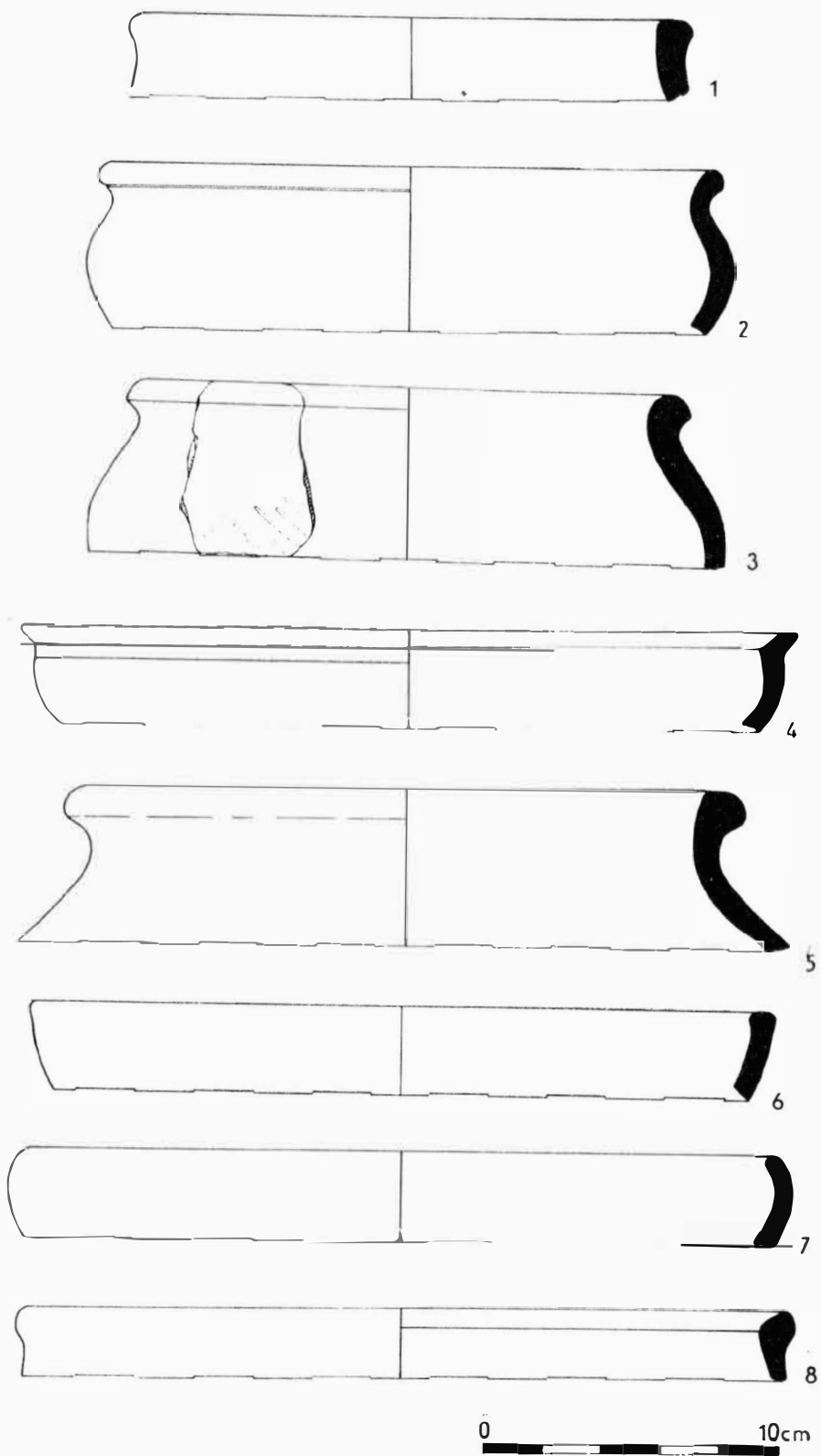
Evidenční číslo ÚVTEI—73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejně

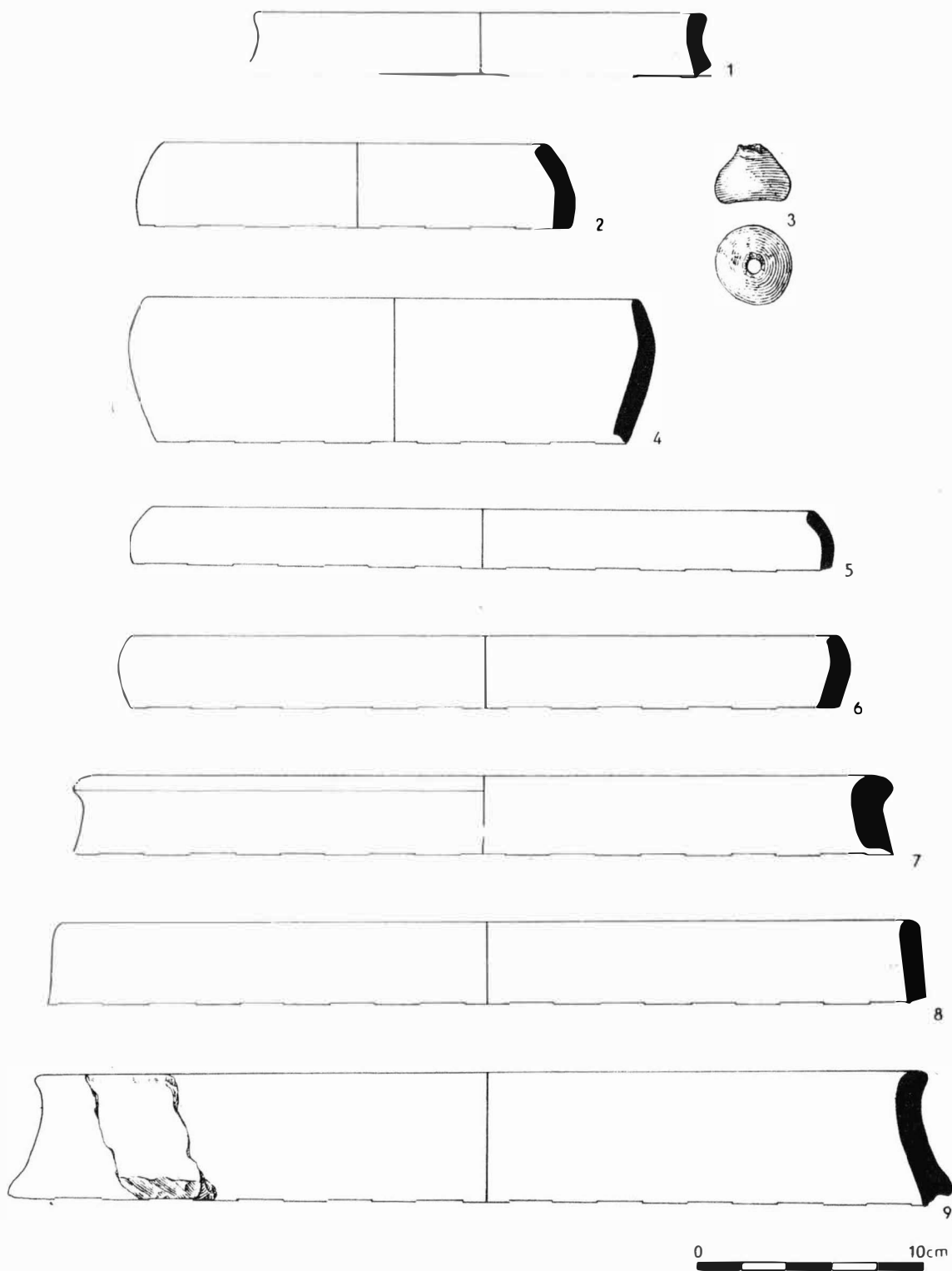
Tab. 18

Police (okr. Třebíč). Výběr keramiky (1 terra sigillata). — Auswahl an Keramikfunden: (1 Terra sigillata).

Tab. 19

Police (okr. Třebíč). Výběr keramiky. — Auswahl an Keramikfunden.

Tab. 29

Police (okr. Třebíč). Výběr keramiky — Auswahl an Keramikfunden.